

TA 2021/3 VÅR FRUE STRETE

Arkeologisk overvåking og miljøovervåkingsundersøkelse i forbindelse med utskifting av rør i Vår Frue strete-Gerhard Schøning skole, Trondheim, Trøndelag.

Kjersti Tidemansen

Tittel TA 2021/3 vår frue strete Arkeologisk overvåking og miljøovervåkingsundersøkelse i forbindelse med utskifting av rør i Vår Frue strete-Gerhard Schøning skole, Trondheim, Trøndelag.	Rapporttype/nummer NIKU Oppdragsrapport 60/2022	Publiseringsdato 15.06.2022
	Prosjektnummer 1022029	Oppdragstidspunkt 19.04.-03.05.2021
	Forsidebilde Graving i Vår Frue strete – Gerhard Schøning. Da63993_020.	
Forfatter(e) Kjersti Tidemansen	Sider 33	Tilgjengelighet Åpen
	Avdeling Arkeologi	

Prosjektleder Kjersti Tidemansen
Prosjektmedarbeider(e) Anna Petersén, Synne Husby Rostad
Kvalitetssikrer Ann Kathrin Jantsch

Oppdragsgiver(e) Trøndelag fylkeskommune

Sammendrag I forbindelse med graving og utskifting av rør i Vår Frue strete – Gerhard Schøning skole ble det i perioden 19.04-03.05.2021 utført en arkeologisk overvåking og miljøovervåkingsundersøkelse av gravingen. Tiltaksområdet hadde påvisning av dårlig bevarte automatisk fredete kulturlag. Dateringer tatt fra to ulike kontekster viser en tidligst aktivitet i overgangen merovingertid – vikingtid med videre aktivitet inn i vikingtid-middelalder. Det ble ikke gjort noen gjenstandsfunn av middelalderisk eller eldre karakter i løpet av gravingen. Naturlig undergrunn ble påtruffet ca. kote +5,7 moh.

Emneord Middelalderbyen Trondheim, Vår frue strete, Gerhard Schøning skole, kulturlag, middelalder, treverk, vikingtid, profil, MOV, automatisk fredete kulturlag
--

Avdelingsleder

Lise-Marie Bye Johansen

Innholdsfortegnelse

1	Innledning	7
2	Tiltakets omfang	7
3	Historikk og problemstillinger.....	8
4	Metode og gjennomføring.....	10
5	Resultat.....	11
5.1	SL7261: Kulturlagsoverflate - gateløp	11
5.2	ST7262: Trebrolegning.....	12
5.3	Kulturlagsrest.....	14
5.4	Grop/nedgravning (cisterne?) fra merovingertid-vikingtid	15
5.5	MOV-undersøkelse.....	16
6	Oppsummering og konklusjon	18
7	Litteratur.....	19
8	Vedlegg.....	20
8.1	Naturvitenskapelig analyse/ ¹⁴ C	20
8.2	Fotoliste	22
8.3	MOV-skjema	25

Figurliste

Figur 1.	Tiltaksområdet, sett mot SV. Da63993_009.	7
Figur 2.	Utsnitt av plan for tiltaket i Vår Frue strete. Grøfta er markert med lilla, og ledningene med grønt og svart. Nord er til venstre i planen. Utarbeidet av Asplan Viak.....	8
Figur 3.	Utsnitt av kart fra Askeladden med markering av tiltaksområdet. Kartgrunnlag: Kartverket.	9
Figur 4.	Arkeologisk dokumentasjon innenfor tiltaksområdet.....	11
Figur 5.	Kulturlagsflate SL7261 nord i grøfta. Med 1 m målestokk. Da63993_034.	12
Figur 6.	Treverk ST7262 tolket som trebrolegning, lå over kulturlag SL7661, nord i grøfta. Med 1 m målestokk. Da63993_036 og Da63993_042.	13
Figur 7.	Kulturlagsrest bevart mellom gropkutt til venstre og moderne kutt til høyre. Med 1,2 m målestokk. Da639933_015.....	14
Figur 8.	Grop, cisterne fra merovingertid – vikingtid? Nedsunken kulturlagsrest til høyre. Med 1 m målestokk. Da63993_012.....	15
Figur 9.	Anna Petersén foretar en visuell vurdering av kulturlagenes tilstand. Da63993_022.	16

1 Innledning

Asplan Viak søkte på vegner av Trøndelag fylkeskommune Riksantikvaren om dispensasjon fra Lov om kulturminner av 9. juni 1978 (kml) for inngrep i automatisk fredet kulturminne Middelalderbyen Trondheim, kulturminne-ID 90288. Søknaden gjaldt gravearbeid i forbindelse med utskifting av rør i Vår Frue strete ved Gerhard Schøning skole (fig. 1).

Riksantikvaren anmodet NIKU om ei faglig tilrådning i saken i brev datert 12.01.2021 (referanse 21/00097-4). I NIKUs tilrådning av 27.01.2021 (referanse 22/21/554.31/KT), anbefalte man Riksantikvaren om å gi dispensasjon fra kulturminneloven § 8, 1. ledd, med vilkår om arkeologisk overvåkning og miljøovervåkning. Riksantikvaren ba i brev av 29.01.2021 (referanse 21/00097-6) om NIKUs forslag til prosjektplan og budsjett for nødvendige arkeologiske undersøkelser inkludert miljøovervåkning. Dette ble oversendt 11.02.2021. Riksantikvaren bad om revidert budsjett og prosjektplan den 22.02.2021, som NIKU sendte over 25.02.2021.

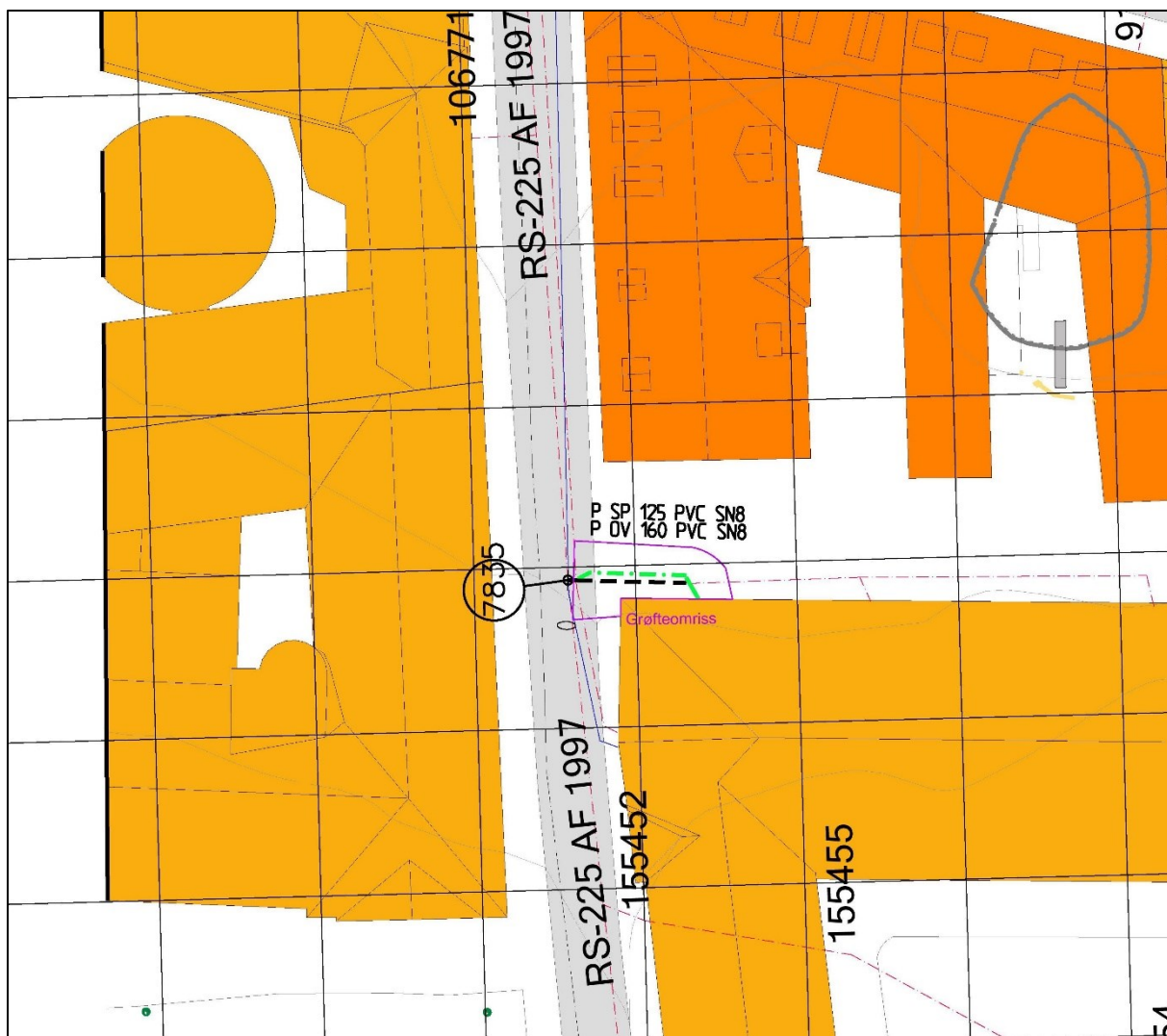
Figur 1. Tiltaksområdet, sett mot SV. Da63993_009.

2 Tiltakets omfang

Gravearbeidet gjaldt etablering av ny spillvannledning, og utskifting av overvannsledning på samme strekning fra 1950-talsbygningen ved Gerhard Schøning skole og ut til eksisterende kum i Vår Frue strete (figur 2). Rørene skulle legges på ulike høyder i samme grøft, og kobles sammen før de ble ført inn i kummen.

Dybdene på de nye rørene måtte følge den gamle rørdybden, fordi det bare var ein del av den eksisterende overvannsledningen som skulle skiftes ut. Grøfta er ca. 3,8 meter dyp, og det var planlagt bruk av grøftekasser for å sikre grøfta og redusere omfanget av gravearealet. Asplan Viak opplyste i e-post 04.02.21 via utførende entreprenør Brende til NIKU at grøftekassene skulle være 2,5 meter høye, og trengte 1-1,4 meter bredde i bunnen.

Ut fra skolebygningen var den planlagte gravebredden i toppen 3,5 meter, og økende til 4 meter ute i Vår Frue strete. De øverste 1-1,5 metrene av grøfta skulle graves med graveskråning 1:1. Resterende dybde skulle graves med gravekasse innenfor eksisterende grøft. Lengde på grøfta var ca. 9 meter. Totalt areal i plan var ca. 30 m².

Figur 2. Utsnitt av plan for tiltaket i Vår Frue strete. Grøfta er markert med lilla, og ledningene med grønt og svart. Nord er til venstre i planen. Utarbeidet av Asplan Viak.

3 Historikk og problemstillinger

Vår Frue strete er trolig ei av Trondheims middelaldergater, oppkalt etter Vår Frue kyrkje (fig. 3). Før bybrannen i 1681 var gateløpet kalt Søndre Vår Frue strete, og gikk fra Krabugata i øst til Smidesgeilan i vest ved dagens torg (TA 2008/07). Gata ligger innenfor de tidligst etablerte delene av den urbane bosetningen, der områdene langs elva mellom Erling Skakkes gate i sør og Dronningens gate i nord var de mest intensivt utnyttete bosetningsområdene i middelalderbyen. I tillegg har det vært aktiviteter i form av håndverk, industri og vareomsetning. Aktivitetene har gitt mye produksjonsavfall, og bruk av tømmer og treverk i bygningene har vært vanlig. Dette har ført til tykke kulturlag med mye organisk materiale. Kulturlagene har gode bevaringsforhold (TA 2005/25).

Øst for det omsøkte tiltaket, inntil Kongens gate 1 i Vår Frue strete, er det påvist 14 bosetningsfaser. I disse fantst det rester av relativt godt bevarte trebygninger. De eldste lagene var trolig fra 1000-tallet, og inneholdt rester av flettverksinnhegninger og dreneringsgrøfter som kan tyde på gårdsbruk. Lag som kan være fra 1100-tallet viser ei endring i aktivitet til metallarbeid. Bosetningsmønsteret tetner til etter hvert med bygninger langs ei trebrolagt øst-vestgående passasje (TA 1980/6).

Figur 3. Utsnitt av kart fra Askeladden med markering av tiltaksområdet. Kartgrunnlag: Kartverket.

Det foreligger ikke ¹⁴C-dateringer fra denne undersøkelsen, og dateringene til bosetningsfasene er basert på typologiske trekk ved gjenstandsfunnene keramikk, sko og kammer i kulturlagene (TA 1980/6:36).

En annen av middelaldergatene i Trondheim kan ha krysset Vår Frue strete rett ved/i tiltaksområdet, Bredegata. Denne gikk per 1675 gjennom byen fra nord og sørover til dagens Bispegata (Lunde 1977:175-180). I nærområdet til tiltaksområdet og ved denne gata har det ligget to kirker, som trolig ligger under vestre del av Gerhard Schønning skole og i Vår Frue gate. Mot sørøst for tiltaksområdet ligger det trolig også en kirke under Kjøpmannsgata og bygningene på vestsida av gata, men denne strekker seg trolig ikke inn på skoleområdet (Lunde 1977:175-180; I. Reed, NIKU, pers. med.).

I forbindelse med en arkeologisk overvåkning ved sørvestre del av adressa Kongens gate 1 og vest for det undersøkte området i 1980, er det også påvist treverk trolig etter bygninger mot nord og trebrolagt passasje mot sør. Passasjen kan være det middelalderiske gateløpet i Vår Frue strete, og i denne delen av dagens gate har det middelalderiske gateløpet trolig gått i sørlig del av eksisterende gateløp (TA 2010/17).

I forbindelse med oppføringen av den aktuelle bygningen på Gerhard Schønning skole på 1950-tallet og tilhørende infrastruktur, var det sannsynlig at jordmasser har blitt sjaktet ut i byggegrop og grøft(er). Det finnes ikke nærmere opplysninger om dette eller eventuelle kulturlag på stedet. Opplysninger fra 1954 om funn av større tømmerkonstruksjonar på 3,5 meters dybde i bunnen av ei kloakkgrøft til nybygget for Trondhjems borgerlige realskole kan være i det samme området (TA 296; TA 1980/6).

Tiltaksområdet lå nær det overvåkte området i sørvestre del av Kongens gate 1 i 2010. Toppen av kulturlaget var der målt til 0,6 meter under dagens overflate. Overgangen til naturlig undergrunn kom på ca. 2,7 meter under dagens overflate. Det nevnte treverket lå på 1,2-2,2 meter under dagens

overflate (TA 1980/6). Den totale tykkelsen på kulturlagene var på ca. 2,1 meter, og relevant for vurderingen av kulturlagforholdene i det aktuelle tiltaket.

I nærområdet ellers ved bygningen på Gerhard Schøning skole er toppen av kulturlag observert i flere arkeologiske overvåkinger på 0,4-0,5 meter under overflata (TA 2004/22; TA 2015/13). Kulturlag av middelaldersk karakter har vært observert direkte under moderne toppmasser i bakgårdsområdet til Kjøpmannsgata 16, sørøst for det aktuelle tiltaksområdet (TA 2005/25).

4 Metode og gjennomføring

Overvåkingen ble utført over fem dager i perioden 19.04.2021 – 03.05.2021. Brende AS var tilknyttet entreprenør på prosjektet. Tiltaksområdet med alle arkeologiske lag og strukturer ble dokumentert i form av beskrivelser, foto og forsøksvis digital innmåling med CPOS (Altus APS 3). Alle foto ble tatt med et digitalt speilreflekskamera av typen Canon EOS 80D, i både jpg og raw-format. Et representativt utvalg av foto ble lagret i NTNU Vitenskapsmuseets fotobase under Da63993. Fotolisten finnes som vedlegg til oppdragsrapporten.

Prosjektet er lagt inn i Askeladden, Riksantikvarens offisielle database over kulturminner og kulturmiljøer under prosjektnummer 508.

Gjenstandsfunn ble samlet inn og katalogisert i etterarbeidsfasen av funnansvarlig Heidi Tangen Eriksen. Alt av gjenstandsfunn ble typologisert som etterreformatorisk og var dermed ikke aktuelle for videre katalogisering i Vitenskapsmuseets samlinger.

I løpet av utgravningen ble det samlet inn jordprøver til makrofossilanalyser, miljøovervåkingsanalyser (MOV) og karbondatering (^{14}C). Prøvene ble registrert med et prøvenummer i Intrasis og relatert til konteksten de ble tatt fra. Prøveresultater og analyserapporter finnes som vedlegg til oppdragsrapporten. Prøvemateriale som ikke ble valgt ut til analyser ble kassert i ettertid.

I tillegg ble 4 jordprøver (MOV) hentet ut fra profil i sørøst der kulturlagene var intakte. Lag ble beskrevet i felt og på MOV-skjema Av Anna H. Petersén.

To ^{14}C -prøver ble analysert i forbindelse med utgravningen (tabell 1). ^{14}C -analysene ble foretatt av Chrono ved Queens University Belfast. Alle prøveresultater og rapporter finnes som vedlegg til oppdragsrapporten.

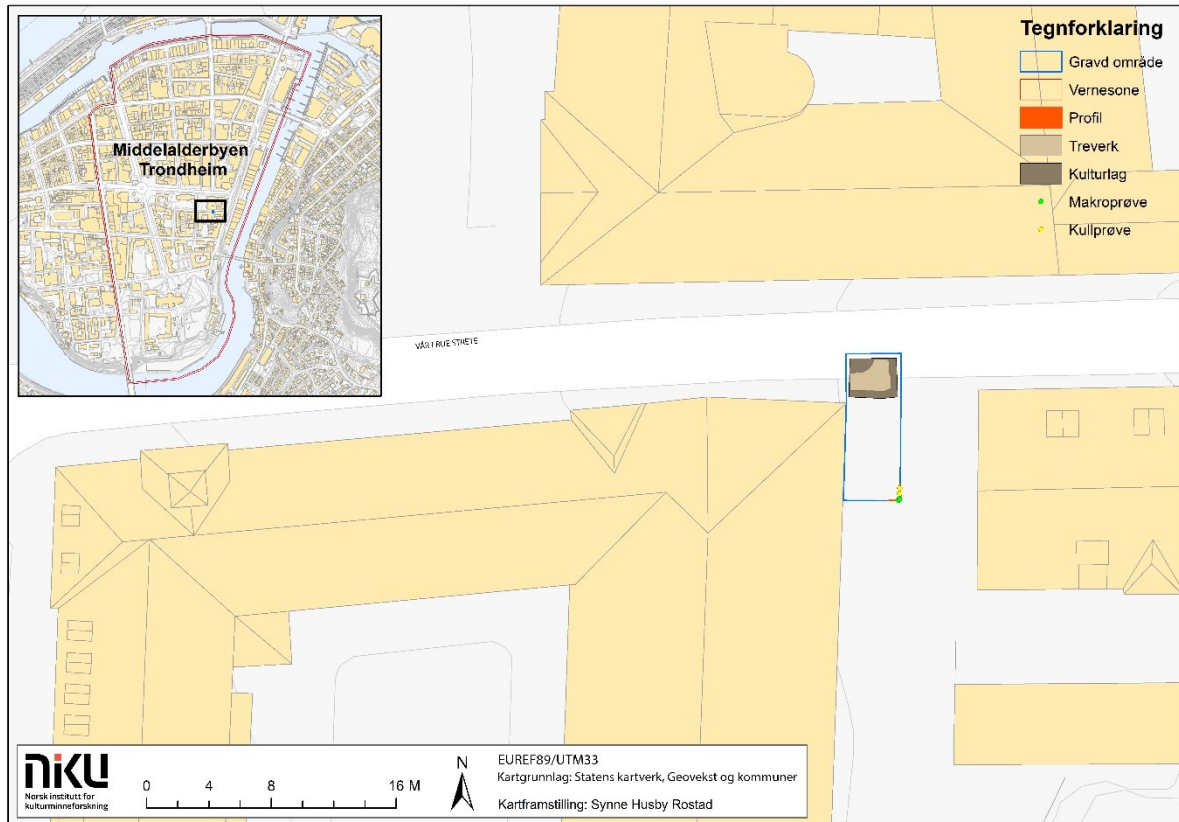
Avslutningsvis ble kulturlagsprofil og intakte lag og strukturer sikret med leire og kraftig fiberduk før gjenfylling den 04.05.2021.

Laboratorie-nr (UBA-nr)	Kontekst	Kalibrert alder (2 sigma)	^{14}C -verdi	Beskrivelse
47104	800858	893-1023	1075±27	Bunn av kulturlag
47105	800863	774-973	1180±30	Bunn av trekledd grop

Tabell 1. Tabell over prosjektets ^{14}C -dateringer. Tabellen viser både kalibrert alder (2 sigma), samt ^{14}C -verdien. Det henvises til analyserapportene fra Chrono Belfast i vedlegget.

5 Resultat

Overvåkingen avdekket middels til dårlig bevarte automatisk fredete kulturlag, strukturer og treverksrester bevart i grøftens profilsider mot sør, øst og på en flate lengst nord (fig. 4). Dateringer av lag og strukturer viser en tidligst aktivitet i overgangen merovingertid - tidlig vikingtid, rundt ca. år 770 med aktivitet inn mot middelalder. Toppen av de bevarte (antatt middelalderske) kulturlagene og treverksrestene i nord av grøfta befant seg ca. 1,4 m under dagens overflate, rundt 7,3 moh.

Figur 4. Arkeologisk dokumentasjon innenfor tiltaksområdet.

5.1 SL7261: Kulturlagsoverflate - gateløp

En fragmentert flate med bevart (antatt middelaldersk) kulturlag (fig. 5) ble avdekket i plan, nord i grøfta. Overflaten målte 1,8 m N-S og 2,8 m Ø-V. Nord for laget inn mot gateløpet var det en kum og moderne/omrotede fyllmasser. Mot sør var det tilsvarende forstyrret og omrotede fyllmasser. Kulturlaget fortsatte inn i profilen mot vest, og delvis mot øst. I øst var det et moderne inngrep med rester av glasert rør. Inngrepet målte ca. 0,5 x 0,5 m. SL7261 bestod av mørkebrun-brunsvart silt med sandkorn. Laget var kompakt/tett, mykt og fett og noen godt bevarte dyrebein lå i laget. Laget lå sammen med nedbrutte/råttne trestokker (se ST7262) som lå på kryss. Treverket kan tolkes som en trebrolegging til et eldre gateløp. Det middelalderske gateløpet til Vår Frue strete kan ha krysset i denne delen av dagens gate. Bredegata kan også ha gått N-S innenfor dette tiltaksområdet.

Figur 7. Kulturlagsflate SL7261 nord i grøfta. Med 1 m målestokk. Da63993_034.

5.2 ST7262: Trebrolegning

Treverket lå i lag SL7261, lengst nord i grøfta (fig. 6). Den sørvestlige enden av en stokk lå ca. 1 meter fra det nordøstlige hjørnet av bygningsmassen, ca. 1,4 -1,5 m under dagens overflate på kote +7,3 moh. Treverket var bevart fram til kum/forstyrrelser i nord og var synlig sammenhengende i ca. 2,4 m bredde Ø-V. Et moderne inngrep i kulturlagene i øst ser ut til å ha forstyrret noe av treverket. Treet hadde en rødbrun farge, og en myk og fuktig overflate som fliste seg ved kontakt. I vest var det synlig to, tilsynelatende parallelle stokker, med en ca. orientering Ø-V. Den synlige bredden på stakkene var 0,13-0,18 m. Mellomrommet mellom de var på ca. 0,20 m. En sterkt nedbrutt stokk gikk over eller under disse to, med orientering N-S. Denne var delvis synlig i overflata i form av trefliser og trefiber med orientering N-S. Treverket her lå noe høyere opp (ca. 0,10 m) i kulturlaget enn lengre øst. Det skyldes trolig en kunstig nivåforskjell da overflata til den vestre delen av kulturlaget var mer intakt enn lengre øst under framgraving/framrensing. Videre mot øst lå det to, tilsynelatende parallelle stokker med orientering Ø-V, som kan være en fortsettelse av de parallelle stakkene lengre vest. I overflaten var det ca. 0,60 m mellomrom mellom stakkene. To overliggende stokker lå med N-S orientering. Disse var mest synlige i nord med lengdene 0,6-1,2 m. Stakkene var 0,15-0,4 m brede og lå med ca. 0,4 m avstand mellom hverandre.

Figur 10. Treverk ST7262 tolket som trebrogning, lå over kulturlag SL7661, nord i grøfta. Med 1 m målestokk. Da63993_036 og Da63993_042.

5.3 Kulturlagsrest

Kulturlaget (ikke innmålt), lå lengst sør i sjakten, i profilen vendt mot Ø/SØ. Bredden på laget var 0,7 m, mens høyden på laget var ca. 1 m. I vest var kulturlaget kuttet av en byggegrop. Toppen av kulturlaget ble målt til ca. 2,12 m under bakkenivå, ca. kote +6,5 moh. I nordøstlig retning fra laget ser det ut som en yngre grop (se kap. 5.4) har kuttet lagene. Det ble registrert enkelte svært godt bevarte dyrebein. Det var vanskelig å se noen tydelige lagskiller, men kulturlaget bestod antakeligvis av flere lag med organisk, mørkebrun sand og silt med linser av lysere, spredt sand innimellom. Det var ingen gjenstandsfunn av middelaldersk karakter, men lagene virket uforstyrret. En kullprøve tatt fra bunnen av laget ble datert til vikingtid, AD 893 -1023 (UBA-47104, 2 sigma).

Figur 13. Kulturlagsrest bevart mellom gropkutt til venstre og moderne kutt til høyre. Med 1,2 m målestokk. Da639933_015.

5.4 Grop/nedgravning (cisterne?) fra merovingertid-vikingtid

En tydelig grop var synlig i profilen mot sørøst. Gropen kan tolkes som en mulig trekledd vanncisterne med indre kledning/foring. Nedgravningen hadde en tynn (1-2 cm) kant/treforing som var godt synlig, men hadde en svært dårlig bevaring. Gropen så ut til å kutte kulturlagsresten i sør, men både grop og lag har sunket sammen og seget nedover, nivået på lag i øst kan derfor være misvisende. En dateringsprøve tatt fra bunnen av kulturlaget viser at bunnivået her er samtidig med konstruksjonen av gropen. Bredder på gropen var ca. 0,94 m, mens høyden var ca. 1 m. Kanten på nedgravningen var lett avrundet, men den nordlige kanten av gropen var kuttet av moderne rør, så gropkanten her så mer avrundet ut. Det var 0,10 m med stratifiserte lag og brannlag over gropen. Dette kan være lag i en overgang til middelalderperiode. Toppen av gropen ble målt til 1,95- 2,0 m under dagens bakkenivå, ca. kote +6,8 moh.

Gropen hadde minst tre lagskiller/fyll: Bunnivået bestod av blandet, men også stratifisert, mørkgrå silt, lysere silt og oransje sand, i en tykkelse av 0,25-0,3 m. Over der lå et mer homogent nivå med grå sandsilt og leiresilt, i en tykkelse av 0,2 m. Toppen bestod av klumper med lys grå silt (innspadd), sand og oransje silt, i en tykkelse av ca. 0,5 m. Det ble tatt en kullprøve fra treforingen (bunn) som ble datert til merovingertid-vikingtid, AD 774-973 (UBA-47105, 2 sigma).

Gropen har en usikker tolkning; fyllet var ikke avfallsblandet, men bestod av kun «rent», blandet sandfyll, som virket å ha noe stratifisering og utvasking i bunn. Det var en noe spinkel ytre foring, og 2/3-deler av fyllet tyder på en rask gjenfylling. Fyllet inneholdt noen små fragmenter av brent bein (animal?).

Nord for gropen og under kulturlagsresten var det bevart naturlig undergrunn (grågul elvesand og silt). Dette nivået er da ca. 3 m under bakkenivå (målt med tommestokk), ca. kote +5,7 moh. Uttak av jordprøver med jordbor viste at kulturlagene som var synlige i front av profilen, ikke gikk langt innover.

Figur 16. Grop, cisterne fra merovingertid – vikingtid? Nedsunken kulturlagsrest til høyre. Med 1 m målestokk. Da63993_012.

5.5 MOV-undersøkelse

Profilen i grøftekant mot sørøst hadde intakte kulturlag som var bevart i ca. 1 m høyde og ca. 0,7 maks bredde. Det ble tatt ut 4 jordprøver for MOV i rekkefølge der prøve 1 var øverst. Prøve 1 ble tatt i det øverstliggende kulturlaget under moderne masser. Innmålinger ble gjort fra bakkenivå med målestokk da det ikke var mulig å få signal med CPOS. Lag ble beskrevet i felt og på MOV skjema (fig. 9). En mindre mengde (ca. 0,3 dl) sand fra hvert lag ble tatt inn og gjennomgått. Beskrivelser og vurdering er basert på opplysninger i felt og fra den kompletterende materialprøven. Det foreligger ingen videre jordkjemisk analyse.

Prøve 1: Prøven ble hentet ut ca. 2 m under bakkenivå og bestod av mørk grå, løst komprimert mellomfin sand, noe humus og enkelte stein. Funn av tegl og noen trefiber som var helt smuldrende ved berøring (A1). 98% minerogent. Etterreformatorisk. Bevaringstilstand satt til A1 vurdert etter botanisk innhold (tre).

Figur 18. Anna Petersén foretar en visuell vurdering av kulturlagenes tilstand. Da63993_022.

Prøve 2: Prøven ble hentet ut ca. 2,25 m under bakkenivå og bestod av mørk grå, fet, tett komprimert humusholdig(?) sand. Det var innslag av lyse sandkorn, og enkelte små stein. 98% minerogent. Funn av små biter never eller bark og enkelte kvist i små mengder (A3). Enkelte fiskebein (A4). Horisontal overflate og bunn. Middelalder. Bevaringstilstand satt til A2 vurdert etter botanisk innhold (tre).

Prøve 3: Prøven ble hentet ut ca. 2,6 m under bakkenivå og bestod av mørk brun, myk og fuktig mellomfin sand med humusinnhold. Andel humus ukjent. Det var innslag av lyse sandkorn og enkelte små stein. Funn av små biter never eller bark og enkelte kvist i små mengder (A3). Noe trefibrer (A1). Horisontal topp og bunn. Ca. 0,2 m tykt. Middelalder. Bevaringstilstand satt til A2 vurdert etter botanisk innhold (tre).

Prøve 4: Prøven ble hentet ut ca. 2,77 m under bakkenivå og bestod av mørkgrå, myk, fuktig, fin sand med lyse sandkorn mindre enn 0,5 mm, enkelte stein og trekull, ca. 90 % minerogent materiale. Noen store godt bevarte dyrebeinsknokler lå i prøven (A5). Noe trefibrer som var helt smuldrende ved berøring (A1). Laget hadde omtrent horisontal overflate, men ujevn, noe spisset bunn. Ca. 0,40 m tykt. Kan være fyll i en grop. Middelalder. Bevaringstilstand satt til A2 vurdert etter botanisk innhold og tilstand til dyrebein. Prøve tatt ut for ¹⁴C-datering.

Samtlige intakte kulturlag var meget dårlig bevart og nedbrytning av botanisk materiale som tre var nesten fullstendig. Ingen av kulturlagene hadde lukt eller fargeskift. Tilstand for intakte kulturlag ble vurdert til A2, kulturlaget fra nyere tid til A1. Kulturlagsprofilen var forstyrret på begge sider. Mot vest av byggegrop og mot øst av en dyp nedgravning (5.4). Dyrebein, både fiskebein og større knokler var godt bevart.

Uttak av jordprøver viste at kulturlagene som var synlige i snitt sannsynlig ikke går videre innover i området. Ca. 0,15 m av borekjernens fremre del viste annen sammensetning enn den bakre med materiale fra det aktuelle kulturlaget.

6 Oppsummering og konklusjon

Overvåkingen avdekket stedvis middels til dårlig bevarte automatisk fredete kulturlag, strukturer og treverk/trebrolegning bevart i grøftens profilsider mot sør, øst og på en flate lengst nord. De intakte kulturlagene hadde en meget dårlig bevaring og nedbrytning av botanisk materiale som tre var nesten fullstendig. Dateringer av lag og strukturer viser en tidligst aktivitet i overgangen merovingertid - tidlig vikingtid, rundt ca. år 770 med aktivitet inn mot middelalder. Toppen av de bevarte (antatt middelalderske) kulturlagene og treverksrestene i nord av grøfta befant seg ca. 1,4 m under dagens overflate, rundt kote +7,3 moh. Toppen av kulturlag sørøst i grøften var bevart rundt 2-2,1 m under dagens overflate, rundt kote +6,7-6,8 moh. Området med kulturlagsfunn har ligget ved/i et gateløp, og er sannsynligvis en del av det middelalderske gateløpet til Vår Frue strete.

7 Litteratur

Johannessen, Live; Jan-Erik G. Eriksson 2015: Faglig program for middelalderarkeologi. Byer, sakrale steder, befestninger og byer. Riksantikvaren 2015.

Lunde, Øivind 1977: Trondheims fortid i bygrunnen. Adresseavisens forlag, Trondheim. Plansje II.

McLees, Chris 2004: Innlegging av telefon og fiberkabel til Gerhard Schønings skole. Arkeologisk overvåking av graving i Vår Frue Strete og ved Kongens gate 5. TA 2004/22; TA 2015/13. NIKU distriktskontor Trondheim. NIKU sitt arkiv.

McLees, Chris 2005: Munkhaugveita. Reparasjon av avløpsledning i Munkhaugveita ved Munkhaugveita 7. TA 2005/08. NIKU distriktskontor Trondheim. NIKU sitt arkiv.

2009: Arkeologisk overvåking i forbindelse med reparasjon av ventil på hovedvannledning i kum ved Munkegata/Presidentveita, Trondheim. TA 2009/30. NIKU oppdragsrapport nr. 229/2009. NIKU sitt arkiv.

Reed, Ian; Julian Cadamarteri 2018: Prosjektbeskrivelse for arkeologiske undersøkelser i forbindelse med teknisk infrastruktur, byggetrinn 2, Torget, Trondheim. NIKU prosjektnummer 1021273.

8 Vedlegg

8.1 Naturvitenskapelig analyse/¹⁴C

09/02/2022, 10:26

CHRONO Radiocarbon Database

UBANo	Sample ID	Material Type	¹⁴ C Age	±	F14C	±	mg Graphite
UBA-47074	800811	charcoal - Salix	1552	38	0.8243	0.0039	0.952
UBA-47075	800828	charcoal - Betula	907	25	0.8932	0.0028	1.005
UBA-47076	800834	charcoal - Alnus	1628	27	0.8166	0.0027	0.993
UBA-47077	800840	charcoal - no ID	952	27	0.8882	0.0030	1.021
UBA-47078	800843	charcoal - no ID hardwood	1336	26	0.8468	0.0028	0.945
UBA-47079	1	Picea	185	30	0.9772	0.0037	0.993
UBA-47093	4666	charcoal - Alnus/Salix	1147	32	0.8669	0.0035	0.962
UBA-47094	4687	charcoal - no ID	1204	30	0.8609	0.0032	0.990
UBA-47104	800858	charcoal - Salix	1075	27	0.8748	0.0029	0.986
UBA-47105	800863	wood - Alnus	1180	30	0.8634	0.0032	0.979

09/02/2022, 10:26

CHRONO Radiocarbon Database

Karoline Myhrvold
NIKU
Postboks 736 Sentrum
Oslo 0105
Norway

¹⁴CHRONO Centre
Queens University Belfast
42 Fitzwilliam Street
Belfast BT9 6AX
Northern Ireland

Radiocarbon Date Certificate

Laboratory Identification: UBA-47104
Date of Measurement: 2022-02-08
Site: Vår Frue Strete
Sample ID: 800858
Material Dated: charcoal
Pretreatment: AAA
mg Graphite: 0.986
Submitted by: Kjersti Tidemansen

Conventional ¹⁴ C	
Age:	1075±27 BP
Fraction	using AMS
corrected	δ ¹³ C

09/02/2022, 10:28

CHRONO Radiocarbon Database

Karoline Myhrvold
NIKU
Postboks 736 Sentrum
Oslo 0105
Norway

¹⁴CHRONO Centre
Queens University Belfast
42 Fitzwilliam Street
Belfast BT9 6AX
Northern Ireland

Radiocarbon Date Certificate

Laboratory Identification: UBA-47105
Date of Measurement: 2022-02-08
Site: Vår Frue Strete
Sample ID: 800863
Material Dated: wood
Pretreatment: AAA
mg Graphite: 0.979
Submitted by: Kjersti Tidemansen

Conventional ¹⁴C
Age: 1180±30 BP
Fraction
corrected using AMS
 $\delta^{13}\text{C}$

UBA-47104
47104

Radiocarbon Age BP 1075 +/- 27
Calibration data set: intcal20.14c
% area enclosed cal AD age ranges

68.3 (1 sigma)	cal AD 899- 918
	960- 965
	974- 996
	1003- 1019
95.4 (2 sigma)	cal AD 893- 928
	944- 1023

Median Probability: 976

Reimer et al. 2020
relative area under
probability distribution

0.270
0.056
0.422
0.252
0.273
0.727

UBA-47105
47105

Radiocarbon Age BP 1180 +/- 30
Calibration data set: intcal20.14c

% area enclosed	cal AD age ranges
68.3 (1 sigma)	cal AD 775- 790
	821- 891
95.4 (2 sigma)	cal AD 774- 899
	918- 959
	967- 973

Median Probability: 848

Reimer et al. 2020
relative area under
probability distribution

0.184
0.816
0.869
0.122
0.010

8.2 Fotoliste

Filnavn	Motiv	Strukturnr/objektnr	Sett mot	LokalitetsID	Fotograf	Opptaksdato
Da63993_001.tif	Middelaldersk kulturlag med treverk	7261, 7262	ØSØ	90288	Kjersti Tidemansen	19.04.2021
Da63993_002.tif	Middelaldersk kulturlag med treverk	7261, 7262	N	90288	Kjersti Tidemansen	19.04.2021
Da63993_003.tif	Middelaldersk kulturlag med treverk	7261, 7262	Ø	90288	Kjersti Tidemansen	19.04.2021
Da63993_004.tif	Middelaldersk kulturlag med treverk	7261, 7262	N	90288	Kjersti Tidemansen	19.04.2021
Da63993_005.tif	Middelaldersk kulturlag med treverk	7261, 7262	S	90288	Kjersti Tidemansen	19.04.2021
Da63993_006.tif	Oversikt mot den S-lige delen av grøfta, N for den S-lige kummen	7260	V	90288	Kjersti Tidemansen	19.04.2021
Da63993_007.tif	Den S-lige kummen		SV	90288	Kjersti Tidemansen	19.04.2021
Da63993_008.tif	Kummen i S		N	90288	Kjersti Tidemansen	29.04.2021
Da63993_009.tif	Oversikt tiltaksområdet	7260	SV	90288	Kjersti Tidemansen	29.04.2021
Da63993_010.tif	Middelalder grop/nedgravning og kulturlagsrest, som er bevart SØ i vannrørgroften. Skrånende naturlig undergrunn til venstre for gropa.	800797	ØSØ	90288	Synne Husby Rostad	30.04.2021
Da63993_011.tif	Kulturlagsrest bevart SØ i vannrørgroften. Kuttet av yngre grop/nedgravning. Med 1 m målestokk og N-pil (graveskje).	800797	SØ	90288	Synne Husby Rostad	30.04.2021
Da63993_012.tif	Middelalder grop/nedgravning og kulturlagsrest, som er bevart SØ i vannrørgroften. Skrånende naturlig undergrunn til venstre for gropa. Med 1 m målestokk og N-pil (graveskje).	800797	ØSØ	90288	Synne Husby Rostad	30.04.2021
Da63993_013.tif	Middelalder grop/nedgravning og kulturlagsrest, som er bevart SØ i vannrørgroften. Skrånende naturlig undergrunn til venstre for gropa. Med 1 m målestokk og N-pil (graveskje).	800797	Ø	90288	Synne Husby Rostad	30.04.2021
Da63993_014.tif	Middelalder grop/nedgravning og kulturlagsrest, som er bevart SØ i vannrørgroften. Skrånende naturlig undergrunn til venstre for gropa.	800797	ØSØ	90288	Synne Husby Rostad	30.04.2021
Da63993_015.tif	MOV- Prøvepunkter (1-4) fra kulturlag. Nummerert fra topp (1) til bunn (4)	800797	S	90288	Synne Husby Rostad	30.04.2021
Da63993_016.tif	MOV- Prøvepunkter (1-4) fra kulturlag. Bunnivå, prøve 4 nederst.	800797	S	90288	Synne Husby Rostad	30.04.2021
Da63993_017.tif	MOV- Prøvepunkter (1-4) fra kulturlag. Toppnivå.	800797	S	90288	Synne Husby Rostad	30.04.2021

Da63993_018.tif	Arbeidsbilde MOV. Anna Petersén vurderer kulturlag.		S	90288	Synne Husby Rostad	30.04.2021
Da63993_019.tif	Arbeidsbilde MOV. Anna Petersén vurderer kulturlag.		S	90288	Synne Husby Rostad	30.04.2021
Da63993_020.tif	Området sett mot S.	7260	S	90288	Synne Husby Rostad	30.04.2021
Da63993_021.tif	Området sett mot S.	7260	S	90288	Synne Husby Rostad	30.04.2021
Da63993_022.tif	Arbeidsbilde MOV. Anna Petersén vurderer kulturlag.		S	90288	Synne Husby Rostad	30.04.2021
Da63993_023.tif	Arbeidsbilde MOV. Anna Petersén vurderer kulturlag.		S	90288	Synne Husby Rostad	30.04.2021
Da63993_024.tif	Profilen av grøfta som inneholdt kulturlag, tildekt med fiberduk	800797	S	90288	Kjersti Tidemansen	03.05.2021
Da63993_025.tif	Middelaldersk kulturlag med treverk	7261, 7262	V	90288	Kjersti Tidemansen	03.05.2021
Da63993_026.tif	Middelaldersk kulturlag med treverk	7261, 7262	V	90288	Kjersti Tidemansen	03.05.2021
Da63993_027.tif	Middelaldersk kulturlag med treverk	7261, 7262	SV	90288	Kjersti Tidemansen	03.05.2021
Da63993_028.tif	Middelaldersk kulturlag med treverk	7261, 7262	SV	90288	Kjersti Tidemansen	03.05.2021
Da63993_029.tif	Middelaldersk kulturlag med treverk	7261, 7262	SV	90288	Kjersti Tidemansen	03.05.2021
Da63993_030.tif	Middelaldersk kulturlag med treverk	7261, 7262	V	90288	Kjersti Tidemansen	03.05.2021
Da63993_031.tif	Middelaldersk kulturlag med treverk	7261, 7262	V	90288	Kjersti Tidemansen	03.05.2021
Da63993_032.tif	NV-SV grøftekant, profil med omrotete og moderne masser over kulturlaget	7260	V	90288	Kjersti Tidemansen	03.05.2021
Da63993_033.tif	NØ-SØ grøftekant, profil med omrotete og moderne masser over kulturlaget	7260	Ø	90288	Kjersti Tidemansen	03.05.2021
Da63993_034.tif	Oversikt grøft mot NØ-SØ profil	7260	Ø	90288	Kjersti Tidemansen	03.05.2021
Da63993_035.tif	Middelaldersk kulturlag med treverk	7261, 7262	S	90288	Kjersti Tidemansen	03.05.2021
Da63993_036.tif	Middelaldersk kulturlag med treverk	7261, 7262	S	90288	Kjersti Tidemansen	03.05.2021
Da63993_037.tif	Profilen NØ-SØ	7260	Ø	90288	Kjersti Tidemansen	03.05.2021
Da63993_038.tif	Middelaldersk kulturlag med treverk	7261, 7262	N	90288	Kjersti Tidemansen	03.05.2021
Da63993_039.tif	Middelaldersk kulturlag med treverk	7261, 7262	V	90288	Kjersti Tidemansen	03.05.2021

Da63993_040.tif	Middelaldersk kulturlag med treverk, V del	7261, 7262	N	90288	Kjersti Tidemansen	03.05.2021
Da63993_041.tif	Middelaldersk kulturlag med treverk, V del	7261, 7262	V	90288	Kjersti Tidemansen	03.05.2021
Da63993_042.tif	Middelaldersk kulturlag med treverk, moderne inngrep i Ø med rørrester	7261, 7262	N	90288	Kjersti Tidemansen	03.05.2021
Da63993_043.tif	Uttak av treverk til C14-prøve, treverk i middelaldersk kulturlag			90288	Kjersti Tidemansen	03.05.2021
Da63993_044.tif	Uttak av treverk til C14-prøve, treverk i middelaldersk kulturlag			90288	Kjersti Tidemansen	03.05.2021

8.3 MOV-skjema

kontekstskjema:

prosjektnavn Vår Frue Strete/Kjøpmanngt 16

prosjektnummer 1022029

Kontekstnummer

K 1

Lokalitet/felt

Konteksttype

Lag/nedgravning/struktur 1

Form

Tegning nr

Navn *Attd*

Dato *30.4.2021*

Kontekstbeskrivelse

1. *Tjør mellom grov sand, tegl, stein*
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....
6. ....
7. *A1 - dårlig bevart tre*
8. *957, mih*

Lag:

1) konsistens/kompakthet 2) Farge 3) Lukt 4) Fargesifte 5) overflate
 6) tykkelse & utbredelse 7) Bevaringstilstand 1-5 B) Bestanddeler: %botanisk,
 %zoologisk, %mineralisk, %gjenstander

Nedgravning/snitt:

1) form i plan 2) form på sider 3) form i bunn 4) overflate 5) vinkling 6)
 orientering 7) Dimensjoner 8) K-er på fyll

Struktur/konstruksjon:

Stein/tegl/ire: 1) materiale 2) størrelse 3) overflatebehandling
 4) konstruksjonsmetode 5) Form/orientering/verssnitt 6) bindemiddel
 7) Retning på stein/tegl/ire 8) dateringsgrunnlag

7. Bevaring

Position in relation to groundwater	0 (ingen)	1 (elendig)	2 (dårlig)	3 (middels)	4 (god)	5 (utmerket)
over grunnvann (umettet sone) =>A	A0	A1	A2	A3	A4	A5
Overgangssone (flukterende vann) =>B	B0	B1	B2	B3	B4	B5
i grunnvannet (mettet sone) =>C	C0	C1	C2	C3	C4	C5
Fyllmasser senere enn c1900 =>D	D0	D1	D2	D3	D4	D5

8. Bestanddeler

Type	Mengde
	4
	3
	2
	1

Funn (mengde og bevaring)

Tegl	Keramikk	Glass	Jern	Øvrige metaller	Tre
Lær	Tekstil	Tau	Bein	Horn	Annet

Kontekst tolkning

Karakter: Naturlig; Bosetning/Dyrkning; Utjevning; Bygging/Stabilisering/Drenering; Ødeleggelse

Akkumulasjonshastighet: Ubestemmelig; Sakte; Uavbrutt; Fort; Redepoering

Mekaniske faktorer: Ubestemmelig; Fravær; Utvasking/innvasking; Forvitring; Brenning .

Inklinasjon: Ubestemmelig; >75% parallell; >50% parallell; Vinklet; Vilkårlig

Utbredelse: Ubestemmelig; Uniform; Ikke-uniform; Ureg.konsent.; Reg. konsentr.

Kontekstens plassering/skisse

N

Stratigrafisk relasjon

	Denne kontekst	

FYSISKE EGENSKAPER Farge <input type="text"/> Lukttype <input type="text"/> Homogenitet <input type="text"/>		Mineral <input type="text"/> Lukttype <input type="text"/> Lønning <input type="text"/>		Fargestoffholdet <input type="text"/> Overflate <input type="text"/> Kompatibilit <input type="text"/> Elastisitet <input type="text"/> Limes <input type="text"/>	
BOTANISKE KOMPONENTER Popovstørrelse <input type="text"/> Berøring <input type="text"/> Inklusjon <input type="text"/> Utbeddelse <input type="text"/> Mek. faktorer <input type="text"/>		ZOOLOGISKE KOMPONENTER Popovstørrelse <input type="text"/> Berøring <input type="text"/> Inklusjon <input type="text"/> Utbeddelse <input type="text"/> Mek. faktorer <input type="text"/>		MINERALISKE KOMPONENTER Popovstørrelse <input type="text"/> Inklusjon <input type="text"/> Utbeddelse <input type="text"/> Mek. faktorer <input type="text"/>	
SPESIFISERING AV KOMPONENTER Trelts <input type="text"/> Mengde <input type="text"/> Bev <input type="text"/> Metallkall <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Blod <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Bak <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Nerver <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Gressstødder <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Konekthaler <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Uringstødder <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Moss <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Turfa <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Hinnus <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Aale <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Meik <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Eksklusivert <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>		Merestokken <input type="text"/> Mengde <input type="text"/> Bev <input type="text"/> Dybeben <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Fiskeben <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Fugleben <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Gev <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Skall <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Skjall (maral) <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Kan <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Hår/peis <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Inklusjoner <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Eggvite <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>		Sten > 5cm <input type="text"/> Mengde <input type="text"/> Sten 2-5cm <input type="text"/> <input type="text"/> Gus 2mm-2cm <input type="text"/> <input type="text"/> Sand 1-2mm <input type="text"/> <input type="text"/> Sand 0,2-1mm <input type="text"/> <input type="text"/> Sand 0,08-0,2mm <input type="text"/> <input type="text"/> SAR 0,002-0,08mm <input type="text"/> <input type="text"/> Leve <0,002mm <input type="text"/> <input type="text"/> Kalk <input type="text"/> <input type="text"/>	
FULLN Furrer <input type="text"/> Spesielle lamm <input type="text"/> Risiko for forurenning <input type="text"/> Ikke sensert ☐		PRODIER Furrer - C14 <input type="text"/> Jordbrev <input type="text"/> Dundo <input type="text"/> Evtensk <input type="text"/> Zoologisk <input type="text"/> Etnologisk <input type="text"/>		Teigl <input type="text"/> Mengde <input type="text"/> Bev <input type="text"/> Keramikk <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Glass <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Jern <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Dyrings medler <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Tre <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Lær <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Tekstil <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Tau <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Ben <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Horn <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Sammensatt gjenstand <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	
LAGETS/KONTEKSTENS EGENSKAPER Allusjonsrens <input type="text"/> hestepes <input type="text"/> Melaniske <input type="text"/> faktorer <input type="text"/> Karaktet <input type="text"/>		LAGETS/KONTEKSTENS EGENSKAPER Avhengig/ri <input type="text"/> Verd <input type="text"/> Hvor msk <input type="text"/> Jodaktivering <input type="text"/>		TILSTAND I KULTURLAGET Bevringstid <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	

kontekstskjema: <small>prosjektnavn Vår Frue Strete/Kjøpmannsgt.16</small>			Kontekstnummer K <u>2</u>	
<small>prosjektnummer 1022029</small>			Lokalitet/felt	
Konteksttype Lag/nedgravning/struktur <u>2</u>	Form	Tegning nr	Navn <u>ATP</u>	Dato <u>30.4.2021</u>

Kontekstbeskrivelse

1. <u>Tett, myk</u>	Lag: 1) konsistens/kompakthet 2) Farge 3) Lukt 4) Fargeskifte 5) overflate 6) tykkelse & utbredelse 7) Bevaringstilstand 1-5 8) Bestanddeler: %botanisk, %zoologisk, %mineralsk, %gjenstander Nedgravning/snitt: 1) form i plan 2) form på sider 3) form i bunn 4) overflate 5) vinkling 6) orientering 7) Dimensjoner 8) K-nr på fyll Struktur/konstruksjon: Stein/tegl/tre: 1) materiale 2) størrelse 3) overflatebehandling 4) konstruksjonsmetode 5) Form/orientering/tversnitt 6) bindemiddel 7) Retning på stein/tegl/tre 8) dateringsgrunnlag
2. <u>Mørk brun</u>	
3.	
4.	
5.	
6.	
7.	
8. <u>Siltblandet sand 90%</u>	

7. Bevaring

Position in relation to groundwater	0 (ingen)	1 (elendig)	2 (dårlig)	3 (middels)	4 (god)	5 (utmærket)
over grunnvann (umettet sone) =A	A0	A1	<u>A2</u>	A3	A4	A5
Overgangssone (flukterende vann) =B	B0	B1	B2	B3	B4	B5
I grunnvannet (mettet sone) =C	C0	C1	C2	C3	C4	C5
Fyllmasser senere enn C1900 =D	D0	D1	D2	D3	D4	D5

8. Bestanddeler

Type	Mengde
	4
	3
	2
	1

Funn (mengde og bevaring)

Tegl	Keramikk	Glass	Jern	Øvrige metaller	Tre
Lær	Tekstil	Tau	Bein	Horn	Annet

Kontekst tolkning

Karakter: Naturlig; Bosetning/Dyrkning; Utjevning; Bygging/Stabilisering/Drenering; Ødeleggelse
Akkumulasjonshastighet: Ubestemmelig; Sakte; Uavbrutt; Fort; Redeponering
Mekaniske faktorer: Ubestemmelig; Fravær; Utvasking/innvasking; Forvitring; Brenning .
Inklinasjon: Ubestemmelig; >75% parallell; >50% parallell; Vinklet; Vilkårlig
Utbredelse: Ubestemmelig; Uniform; Ikke-uniform; Ureg.konsentr.; Reg. konsentr.

Kontekstens plassering/skisse

N

Stratigrafisk relasjon

	<u>1</u>	
	Denne kontekst	
	<u>3</u>	

PRISISKE EGENSKAPER Farge <input type="text"/> Lukt/lukttype <input type="text"/> Homogenitet <input type="text"/>		Manual <input type="text"/> Luktstyrke <input type="text"/> Læringsring <input type="text"/>		Fagfelte <input type="text"/> Overside <input type="text"/> Korsett <input type="text"/> Elastisitet <input type="text"/>		Fagfelte/høyde <input type="text"/> Lines <input type="text"/> Elastisitet <input type="text"/>			
BOTANISKE KOMPONENTER Proporsjoner <input type="text"/> Beværing <input type="text"/> Inklusjon <input type="text"/> Utbeddelse <input type="text"/> Mek. faktorer <input type="text"/>		ZOOLOGISKE KOMPONENTER Proporsjoner <input type="text"/> Beværing <input type="text"/> Inklusjon <input type="text"/> Utbeddelse <input type="text"/> Mek. faktorer <input type="text"/>		MINERALISKE KOMPONENTER Proporsjoner <input type="text"/> Inklusjon <input type="text"/> Utbeddelse <input type="text"/> Mek. faktorer <input type="text"/>		GENSTANDER Proporsjoner <input type="text"/> Inklusjon <input type="text"/> Utbeddelse <input type="text"/> Mek. faktorer <input type="text"/>			
SPEISERING AV KOMPONENTER Trelts <input type="text"/> Mengde <input type="text"/> Bev <input type="text"/> Nattekall <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Bjel <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Bisk <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Nover <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Gressstener <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Koppstener <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Uteanreter <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> More <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Turla <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Harnus <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Alike <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Melk <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Eksivment <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>		Merrestedene <input type="text"/> Mengde <input type="text"/> Bev <input type="text"/> Dyrben <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Fiskeben <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Fuglebein <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Gere <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Skall <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Skjell (svart) <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Kinn <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Hjørnek <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Insektdler <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Egeflyte <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>		Sten > 5cm <input type="text"/> Mengde <input type="text"/> Bev <input type="text"/> Sten 2-5cm <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Grus 2mm-2cm <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Sand 1-2mm <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Sand 0,2-1mm <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Sand 0,05-0,2mm <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Silt 0,002-0,06mm <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Lere (<0,002mm) <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Kalk <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>		Teif <input type="text"/> Mengde <input type="text"/> Bev <input type="text"/> Kærakik <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Glas <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Jem <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Dings medler <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Tie <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Lær <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Tekst <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Tau <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Ben <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Horn <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> Sammenzat <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> gerndand <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>			
FINN Furr <input type="text"/> Spesiale lurr <input type="text"/> Risiko for <input type="text"/> forurening <input type="text"/> Ikke innramt ☐		PROVER Prøver - CIA <input type="text"/> Jodspore <input type="text"/> Densit <input type="text"/> Botanisk <input type="text"/> Zoologisk <input type="text"/> Etnologisk <input type="text"/>		VANNINNHOLD Avføring i/v <input type="text"/> Verdi <input type="text"/> Hvor mye <input type="text"/> Jordforurening <input type="text"/>		LAGE TIL KONTEKSTENS EGENSKAPER Akkumulasjons- <input type="text"/> hastighet <input type="text"/> Mek. styrke <input type="text"/> faktorer <input type="text"/> Kvalitet <input type="text"/>		TILSTAND I KULTURLAGET Beværingstid <input type="text"/> 42 <input type="text"/>	

kontekstskjema: Kontekstnummer
K 3

prosjektnavn Vår Frue Strete/Kjøphavnsgt 16

Lokalitet/felt

prosjektnummer 1022029

Konteksttype **Lag/nedgravning/struktur** Form Tegning nr Navn AtTP

3 Dato 30.4 2021

Kontekstbeskrivelse

1. Tett, kompakt, myk fuktig
 2. Mørk brun
 3. Ingen lukt
 4. u farge-skift
 5. Plan
 6. ca 20
 7. A-Z
 8. 70-80cm

Lag:
 1) konsistens/kompakthet 2) Farge 3) Lukt 4) Fargeskifte 5) overflate
 6) tykkelse & utbredelse 7) Bevaringstilstand 1-5 8) Bestanddeler: Botanisk, Szologisk, Mineralisk, Sjøgenstander

Nedgravning/snitt:
 1) form i plan 2) form på sider 3) form i bunn 4) overflate 5) vinkling 6) orientering 7) Dimensjoner 8) K-nr på fyll

Struktur/konstruksjon:
 Stein/tegl/tre: 1) materiale 2) størrelse 3) overflatebehandling
 4) konstruksjonsmetode 5) Form/orientering/tverrsnitt 6) bindemiddel
 7) Retning på stein/tegl/tre 8) dateringsgrunnlag

7. Bevaring

Position in relation to groundwater	0 (ingen)	1 (elendig)	2 (dårlig)	3 (middels)	4 (god)	5 (utmerket)
over grunnvann (umettet sone) =A	A0	A1	<u>A2</u>	A3	A4	A5
Overgangssone (flukterende vann) =B	B0	B1	B2	B3	B4	B5
i grunnvannet (mettet sone) =C	C0	C1	C2	C3	C4	C5
Fyllmasser senere enn c1900 =D	D0	D1	D2	D3	D4	D5

8. Bestanddeler

Type	Mengde
	4
	3
	2
	1

Funn (mengde og bevaring)

Tegl	Keramikk	Glass	Jern	Øvrige metaller	Tre
Lær	Tekstil	Tau	Bein	Horn	Annet

Kontekst tolkning

Karakter: Naturlig; Bosetning/Dyrkning; Utjevning; Bygging/Stabilisering/Drenering; Ødeleggelse

Akkumulasjonshastighet: Ubestemmelig; Sakte; Uavbrutt; Fort; Redeponering

Mekaniske faktorer: Ubestemmelig; Fravær; Utvasking/innvasking; Forvitring; Brenning .

Inklinasjon: Ubestemmelig; >75% parallell; >50% parallell; Vinklet; Vilkårilig

Utbredelse: Ubestemmelig; Uniform; Ikke-uniform; Ureg.konsentr.; Reg. konsentr.

Kontekstens plassering/skisse

N

Stratigrafisk relasjon

2
Denne kontekst
4

FYSISKE EGENSKAPER Farge <input type="text"/> Lukttype <input type="text"/> Homogenitet <input type="text"/>		Manual <input type="text"/> Luktstyrke <input type="text"/> Lameretng <input type="text"/>		Fargestyrke <input type="text"/> Overflate <input type="text"/> Kompatibilit <input type="text"/>		Fargestyrke <input type="text"/> Lengde <input type="text"/> Elastisitet <input type="text"/>	
BOTANISKE KOMPONENTER Proporsjoner <input type="text"/> 2 Berøring <input type="text"/> Infeksjon <input type="text"/> Utbredelse <input type="text"/> Mek. faktorer <input type="text"/>		ZOOLOGISKE KOMPONENTER Proporsjoner <input type="text"/> Berøring <input type="text"/> Infeksjon <input type="text"/> Utbredelse <input type="text"/> Mek. faktorer <input type="text"/>		MINERALISKE KOMPONENTER Proporsjoner <input type="text"/> 4/8 Infeksjon <input type="text"/> Utbredelse <input type="text"/> Mek. faktorer <input type="text"/>		DIENSTÅNDER Proporsjoner <input type="text"/> 1 Infeksjon <input type="text"/> Utbredelse <input type="text"/> Mek. faktorer <input type="text"/>	
SPEISERINGS- AV KOMPONENTER				Mengde <input type="text"/> Ber <input type="text"/>			
Trelts <input type="text"/> 1 Nettskall <input type="text"/> Blod <input type="text"/> Buk <input type="text"/> Nerver <input type="text"/> 3 Greststender <input type="text"/> Kornrester <input type="text"/> Urtrester <input type="text"/> Mose <input type="text"/> Tula <input type="text"/> Humus <input type="text"/> Askle <input type="text"/> Mølk <input type="text"/> Ekskrement <input type="text"/>		Marerstein <input type="text"/> Dyrbein <input type="text"/> Fiskebein <input type="text"/> Fuglebein <input type="text"/> Gevir <input type="text"/> Skall <input type="text"/> Skjell (varml) <input type="text"/> Kan <input type="text"/> Hår/peb <input type="text"/> Insektider <input type="text"/> Eggfylte <input type="text"/>		Sten > 5cm <input type="text"/> Sten 2-5cm <input type="text"/> Grot 2cm-2cm <input type="text"/> Sand 1-2mm <input type="text"/> Sand 0,2-1mm <input type="text"/> Sand 0,08-0,2mm <input type="text"/> SA 0,002-0,05mm <input type="text"/> Leire <0,002mm <input type="text"/> Kalk <input type="text"/>		Teig <input type="text"/> Keemikk <input type="text"/> Gull <input type="text"/> Jern <input type="text"/> Dyrge medler <input type="text"/> Tre <input type="text"/> Lær <input type="text"/> Tekstil <input type="text"/> Tau <input type="text"/> Ben <input type="text"/> Hårn <input type="text"/> Semmeratt <input type="text"/> gennard <input type="text"/>	
FLUIN Furr <input type="text"/> Spesielle lunn <input type="text"/> Risiko for <input type="text"/> forurensning <input type="text"/> Ikke innstekt ☐		PRODUS Paver - C14 <input type="text"/> Juddrone <input type="text"/> Dyrto <input type="text"/> Bærteik <input type="text"/> Zoologisk <input type="text"/> Etnologisk <input type="text"/>					
VANNINNHOLD Avverng m <input type="text"/> Væd <input type="text"/> Hvor m& <input type="text"/> Judderretng <input type="text"/>							
LÅGETS/KONTEKSTENS EGENSKAPER Akkumuljons- <input type="text"/> hastighet <input type="text"/> Mekariske <input type="text"/> faktorer <input type="text"/> Karakter <input type="text"/>							
TILSTAND I KULTURLÅGET Beværgstakke <input type="text"/> 6-2							

kontekstskjema: prosjektnavn Vår Frue Strete/Kjøpmannsgt.16 prosjektnummer 1022029			Kontekstnummer K (4)
Konteksttype Lag/nedgraving/struktur (H)	Form	Tegning nr	Navn Atif Dato 30.04.2021

Kontekstbeskrivelse

- Kompakt, tett, mykt fuktig
- Korkgrin
- Ingen WKT
- Horisontal
- ca 30 cm underende nederst
-
- A2
- Godt bevarte bein, dårlig tre 85% min store dyre bein AS

Lag:
 1) konsistens/kompakthet 2) Farge 3) Lukt 4) Fargeskifte 5) overflate
 6) tykkelse & utbredelse 7) Bevarings/tilstand 1-5 8) Bestanddeler: Sjøbotanisk, %zoologisk, %mineralsk, %gjenstander

Nedgraving/snitt:
 1) form i plan 2) form på sider 3) form i bunn 4) overflate 5) vinkling 6) orientering 7) Dimensjoner 8) K-nr på fyll

Struktur/konstruksjon:
 Stein/tegl/tre: 1) materiale 2) størrelse 3) overflatebehandling
 4) konstruksjonsmetode 5) Form/orientering/tverrsnitt 6) bindemiddel
 7) Retning på stein/tegl/tre 8) dateringsgrunnlag

Position in relation to groundwater	7. Bevaring						8. Bestanddeler	
	0 (ingen)	1 (elendig)	2 (dårlig)	3 (middels)	4 (god)	5 (utmerket)	Type	Mengde
over grunnvann (umettet sone) =A	A0	A1	A2	A3	A4	A5		4
Overgangssone (flukterende vann) =B	B0	B1	B2	B3	B4	B5		3
i grunnvannet (mettet sone) =C	C0	C1	C2	C3	C4	C5	Bein	(2)
Fyllmasser senere enn 1900 =D	D0	D1	D2	D3	D4	D5		1

Funn (mengde og bevaring)

Tegl	Keramikk	Glass	Jern	Øvrige metaller	Tre
Lær	Tekstil	Tau	Bein 10% AS	Horn	Annet

Kontekst tolkning

Karakter: Naturlig; Bosetning/Dyrkning; Utjevning; Bygging/Stabilisering/Drenering; Ødeleggelse

Akkumulasjonshastighet: Ubestemmelig; Sakte; Uavbrutt; Fort; Redeposering

Mekaniske faktorer: Ubestemmelig; Fravær; Utvasking/innvasking; Forvitring; Brenning .

Inklinasjon: Ubestemmelig; >75% parallell; >50% parallell; Vinklet; Vilkårilig

Utbredelse: Ubestemmelig; Uniform; Ikke-uniform; Ureg.konsent.; Reg. konsentr.

Kontekstens plassering/skisse N	Stratigrafisk relasjon <table border="1" style="width: 100%;"> <tr> <td style="text-align: center;">(3)</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">Denne kontekst</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;"><u>Naturlig/sand</u></td> </tr> </table>	(3)	Denne kontekst	<u>Naturlig/sand</u>
(3)				
Denne kontekst				
<u>Naturlig/sand</u>				

FYSISKE EGENSKAPER Farge: <input type="text"/> Lukttype: <input type="text"/> Homogenitet: <input type="text"/>		MANUELL Lukttype: <input type="text"/> Lastering: <input type="text"/>		Fødsels O-vætte: <input type="text"/> Korpulens: <input type="text"/>		Fødselsbetydning Lenes: <input type="text"/> Eksistens: <input type="text"/>		VANNINNHOLD Akering %: <input type="text"/> Vevs: <input type="text"/> Hver ml: <input type="text"/> Jodstørrelse: <input type="text"/>	
801AUSISKE KOMPONENTER Proportjoner: 3 Brevang: <input type="text"/> Infeksjon: <input type="text"/> Utbredelse: <input type="text"/> Mtl. faktorer: <input type="text"/>		ZOOLOGISKE KOMPONENTER Proportjoner: 740 Brevang: <input type="text"/> Infeksjon: <input type="text"/> Utbredelse: <input type="text"/> Mtl. faktorer: <input type="text"/>		MINERALISKE KOMPONENTER Proportjoner: 40 Infeksjon: <input type="text"/> Utbredelse: <input type="text"/> Mtl. faktorer: <input type="text"/>		GENSTANDER Proportjoner: 1 Infeksjon: <input type="text"/> Utbredelse: <input type="text"/> Mtl. faktorer: <input type="text"/>		LÅGETS/KNUTENSTENS EGENSKAPER Albuminlaser: <input type="text"/> Hestegull: <input type="text"/> Melanin: <input type="text"/> Laktose: <input type="text"/> Kvalitet: <input type="text"/>	
SPESIFISERING AV KOMPONENTER									
Tefls: Mengde: 1 Brev: 1 Næringsall: <input type="text"/> BMD: <input type="text"/> Bak: <input type="text"/> Nær: <input type="text"/> Gresskveiler: <input type="text"/> Kornkveiler: <input type="text"/> Utsæterter: <input type="text"/> Mose: <input type="text"/> Tula: <input type="text"/> Huzus: 2 Aala: <input type="text"/> Mælk: <input type="text"/> Eksistent: <input type="text"/>		Mererakke: <input type="text"/> Dyrerak: <input type="text"/> Fokaker: <input type="text"/> Fugler: <input type="text"/> Grev: <input type="text"/> Skall: <input type="text"/> Spjell (varn): <input type="text"/> Kinn: <input type="text"/> Hår/pelt: <input type="text"/> Inneleider: <input type="text"/> Egypte: <input type="text"/>		Sira: 5cm Sira: 2.5cm Gra: 2mm: 2cm Sand 1: 2mm Sand 0.2: 1mm Sand 0.06-0.2mm SM 0.002-0.08mm Lene: 0:100um Kalk: <input type="text"/>		Teg: <input type="text"/> Koralak: <input type="text"/> Gull: <input type="text"/> Jern: <input type="text"/> Øvrige metaller: <input type="text"/> Tinn: <input type="text"/> Lær: <input type="text"/> Tull: <input type="text"/> Tau: <input type="text"/> Ben: <input type="text"/> Hon: <input type="text"/> Sammenlagt gjenstand: <input type="text"/>		TILSTAND I KULTURLAGET Brevangstid: A2	
FUNN Fure: <input type="text"/> Sporede tun: <input type="text"/> Rota for forværing: <input type="text"/> Ikke innstekt: ☐		PREMIER Pover: C14: <input type="text"/> Jarkere: <input type="text"/> Dunda: <input type="text"/> Bærak: <input type="text"/> Zedgylk: <input type="text"/> Eendgylk: <input type="text"/>		X					

Norsk institutt for kulturminneforskning er et uavhengig forsknings- og kompetansemiljø med kunnskap om norske og internasjonale kulturminner.

Norsk institutt for kulturminneforskning er et uavhengig forsknings- og kompetansemiljø med kunnskap om norske og internasjonale kulturminner.

Instituttet driver forskning og oppdragsvirksomhet for offentlig forvaltning og private aktører på felter som by- og landskapsplanlegging, arkeologi, konservering og bygningsvern.

Våre ansatte er konservatorer, arkeologer, arkitekter, ingeniører, geografer, etnologer, samfunnsvitere, kunsthistorikere, forskere og rådgivere med spesiell kompetanse på kulturarv og kulturminner.

www.niku.no

NIKU Oppdragsrapport 60/2022

NIKU hovedkontor
Storgata 2
Postboks 736
Sentrum
0105 OSLO
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Tønsberg
Farmannsveien 30
3111 TØNSBERG
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Bergen
Dreggsallmenningen 3
Postboks 4112
Sandviken
5835 BERGEN
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Trondheim
Kjøpmannsgata 1b
7013 TRONDHEIM
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Tromsø
Framsenteret
Hjalmar Johansens
gt. 14
9296 TROMSØ
Telefon: 77 75 04 00